

Meditatie

Bijbellezing: Habakuk 3

Broeders en zusters in Christus,

Dankbaarheid vervult mijn hart. Ik ben overweldigd door de goedheid van God. Wanneer zeg je dat? Dat zeg je als het je goed gaat. Als je je zegeningen telt in je huwelijk en gezin of in je studie of op je werk. Als je gezond bent en blaakt van energie. Ja, dan kun je zeggen: Ik ben overweldigd door de goedheid van God. Habakuk zegt ook: ik ben overweldigd door de goedheid van God. Alleen zijn situatie en die van Israël bepaald niet rooskleurig hoorden we de afgelopen weken. En het lijkt er alleen maar erger op te worden. In een visioen ziet hij voor zich wat er gaat gebeuren. En wat hij ziet is zó realistisch, dat het lijkt alsof hij het allemaal zelf meebeleeft.

Habakuk spreekt in vers 17 over een tijd van schaarste en misoogsten. Wat is er aan de hand? Welnu, Habakuk is profeet en zingt een lied in Juda kort voor de Babylonische ballingschap, zo rond het jaar 600 voor Christus. In Juda is kwaad en onrecht aan de orde van de dag. En de Heere zal ingrijpen door het leger van de Chaldeeën te sturen om het oordeel over Juda te voltrekken. Straks zullen ze plunderend het land doorgaan. Korenvelden in brand steken. Met hun soldatenlaarzen zullen wijngaarden vertrappen. Dieren slachten voor eigen gebruik. Volwassenen en kinderen gevangen nemen en wegvoeren. En het land verwoest en haast onbewoonbaar achterlaten.

Het zal jaren duren voor alles weer opgebouwd is. Het is aangrijpend om zo iets voor je te zien. Je eigen leefomgeving, je huis, het land waar je bent opgegroeid: alles vernield. Een donkere tijd breekt aan waarin geen vijgenboom bloeit. En er dus ook geen vruchten zijn aan deze boom. De wijnstokken zullen geen vruchten dragen. Er groeien geen druiven en dus is er geen wijn als teken van blijdschap over het goede leven. De opbrengst van de olijfbom valt tegen. Er is geen olijfolie om een maaltijd klaar te maken of offers te brengen. Geen olie om licht te ontsteken of om zieken te verzorgen. De vijgenboom, de wijnstok en de olijfbom, het toppunt van welvaart en geluk. Dat is er straks allemaal niet meer. En de akkers en boomgaarden zullen geen voedsel voortbrengen. Geen graan en dus ook geen brood. Hongersnood wordt onontkoombaar. Er zijn geen schapen en runderen meer en dus geen wol voor kleding. Geen melk en geen vlees. Geen opbrengst en dus geen handel. Geen inkomen en dus armoede. Een diepe economische crisis dient zich aan.

Ik moet u zeggen dat dit Bijbelgedeelte voor mij voor het eerst dichtbij kwam toen we als gezin in Oldebroek woonde. Het was in 2001 dat de MKZ-crisis het dorp en met name de veehouders in grote crisis bracht. Als de mond en klauwzeer ziekte op je bedrijf werd geconstateerd of bij je buurman, dan werd je veestapel geruimd. En je voelde in het dorp de angst. Wat als ons vee geruimd moet worden? Lege stallen?! Een veehouder zei: alsof de bodem onder mijn leven werd weggeslagen.

Misschien herken je ook zo'n gebeurtenis waardoor de grond onder je voeten wegzonk. De boodschap van de arts dat een levensbedreigende ziekte in je lichaam woedt. Na een niet al te lang gesprek stond je weer buiten. Maar dat bericht bepaalt vanaf dat moment je totale leven. Of u denkt aan het plotseling sterven van een geliefde. En je denkt hoe moet ik nu verder? Wat moet ik beginnen zonder hem of haar? Misschien denk jij aan het moment dat je hoorde dat je ouders uit elkaar gingen, omdat ze gingen scheiden. Alles wat je vastheid en zekerheid biedt, werd je uit handen geslagen.

Nu spreek ik in de verleden tijd. Alle zekerheid en vastheid werd je uit handen geslagen. Maar is Habakuk 3 raakt ook aan ons leven hier en nu. Want het coronavirus heeft ons in een ongekende wereldwijde crisis gebracht, die ons raakt in onze lichamelijke en psychische gezondheid, in ons

sociaal en economisch welzijn. Voor de één komt het dichterbij dan voor de ander. En je hoort in onze samenleving protest stemmen tegen allerlei maatregelen, met als ondertoon 'het valt wel mee'. Maar zeg je dat ook als je direct getroffen bent door deze besmettelijke ziekte of een familielid? Als de inkomsten van je bedrijf terugvallen en je failliet dreigt te gaan? Als je ervaart dat in deze coronatijd het leven echt ingewikkeld wordt, omdat de zorgen en problemen zich lijken op te stapelen. Waardoor de psychische druk toeneemt? En de draagkracht die je hebt minder wordt dan de draaglast? Wat doet dat met ons mensen? Dan trekt dat je naar beneden en kan dat je gestrest of depressief maken en je kunt er zelfs je geloof bij verliezen.

De coronacrisis grijpt diep in, maar stelt ook vragen aan onze manier van leven, zoals dat ook voor Israël gold in de tijd van Habakuk. Er zijn allerlei duidingen gegeven aan de wereldwijde pandemie. Is het een beproeving, een oordeel of gevolg van ons menselijk handelen? Zo duidelijk als het was in de tijd van Habakuk is de duiding van het coronavirus niet. Het maakt echter wel duidelijk, dat we ons vertrouwen stelden op zekerheden die ons bestaan grond onder de voeten gaven. Want zijn we allemaal niet een beetje gaan vertrouwen op het ABP, op de vaste baan en een vast inkomen en op de hoge gemiddelde leeftijdsverwachting die we met elkaar hebben opgebouwd? En we dachten nou ja er zullen wel wat schommelingen optreden, dat heb je altijd. Maar het zal toch min of meer zo blijven gaan. En het ging na de vorige crisis steeds beter, toch? Voor je het weet geeft de welvaartsstaat je een gevoel van veiligheid en geborgenheid. Dat gaat volkomen onbewust maar werkt wel door in je omgang met God. En het vergroot je kwetsbaarheid. Want de welvaartsstaat kan zomaar door haar hoeven zakken. En dan komt er druk op je leven te staan.

Maar hoe reageer je nu op zo'n situatie als allerlei vermeende zekerheden wankelen? Je kunt je terugtrekken in stilte. Je kunt er over praten. Je kunt je verontwaardiging laten blijken: Waarom moet mij dit overkomen? Heere God, had U dit niet anders kunnen leiden? Heb ik al niet genoeg meegemaakt? Hoe reageert Habakuk? We weten dat hij de indringende vragen aan God niet schuwt en emotioneel kan reageren. Die emotie lees je ook in vers 16: 'Ik hoor het en mijn buik sidderde. Bij het geluid trilden mijn lippen. Verrotting tastte mijn beenderen aan. Ik sidderde op de plaats waar ik stond'. Habakuk staat te trillen op zijn benen als hij beseft wat God zal gaan doen met Zijn ongehoorzame volk en met de Chaldeeën. Want hoofdstuk 3 bevat een heftige tekening van het ingrijpen van God. In vers 3-7 lezen we in allerlei beelden hoe de Heere verschijnt in grootheid en majesteit. In vers 8-12 zie je hoe God de strijd aanbindt met Zijn vijanden. En in vers 13-15 wordt de overwinning van de Heere getekend en de redding van het volk Israël aangekondigd. Het trekt allemaal als een film aan Habakuk voorbij. Terwijl het nog geen realiteit is. Geen wonder dat Habakuk helemaal uit het lood geslagen is en de controle over zijn lichaam verliest. Toch wacht hij, ondanks de benauwde dagen die met de komst van de vijand zullen aanbreken, geduldig. De rust van het geloof daalt in zijn hart. Hij heeft tot God geroepen. Zijn vragen omhoog geschreeuwd. Hij ging op zijn wachtpost staan om uit te zien naar Gods antwoord. Hij weet dat de dag die komt een dag van benauwdheid zal zijn. Maar hij vindt rust in het geloof dat God regeert en dat Hij Zijn verlossingswerk voltooien zal.

Maar dat niet alleen. Midden in het kwaad en onrecht dat hij ziet, midden in het lijden en midden in de zorg om de toekomst, kan Habakuk ook nog zingen. Hij zingt een lied van vertrouwen. Al bloeit geen vijg, al draagt geen rank, al ligt de olijf, al voedt geen veld, geen schaap in de kooi en geen rund in de stal-ik zal toch in de HEERE mij verheugen, jubelen in de God van mijn heil. Het is een vrije weergave. Ik laat met deze vrije vertaling het Hebreeuwse ritme van de tekst horen. En merkt u dat er in die eerste zes korte regels iets onrustigs zit, iets van staccato, een onstuimigheid waardoor de kostbare dingen waarover de tekst spreekt als het ware één voor één van ons worden afgescheurd?! En hoe dan in de laatste twee regels een zacht en rustig ritme daarvoor in de plaats komt? Habakuk

is zich bewust dat hij aan het begin van dit lied uiterst pijnlijk dingen zingt. Toch is er bij hem de blijde opgewektheid en rustige kalmte van het geloof dat dwars door alles heen ziet op God.

Het kan dus samengaan! Trillen op je benen en je verheugen in God. Diep geraakt zijn door moeilijke levensomstandigheden en toch je vertrouwen op de Heere stellen. Niet weten hoe het verder moet en toch belijden: 'De HEERE, Heere, is mijn kracht'! Een onzekere toekomst tegemoet gaan en toch weten: 'De HEERE is mijn Herder, mij zal niets ontbreken'. Ondanks alles toch zeggen: 'De Heere is goed'! Hij vergist zich niet. Willem Barnard dichtte ooit heel mooi: Gods goedheid is te groot, voor het geluk alleen. Zij gaat in alle nood door heel het leven heen. Ja God is goed! Belijden we het mee? In vreugde én verdriet? In dagen van gezondheid én ziekte? In tijden van overvloed aan werk én als je geen werk hebt? In jaren van welvaart én recessie? Wat doet het met je als je dit lied van Habakuk hoort? Al ontbreekt me alles en valt alles weg, toch zal ik mij verheugen in de God van mijn heil. Dat is nogal wat. Kunnen wij daarbij komen, gemeente? Bij die diepe emotie bedoel ik. Zou dat ook ons gegeven kunnen zijn?! Dat wij te midden van moeilijke omstandigheden die intense vreugde over en in de Heere zouden kunnen opdoen? Dat zou toch wat zijn als dat zou kunnen ook vandaag!

Nou ja, denk je wellicht. Dat Habakuk deze dingen zo beleeft, dat is wel bijzonder. Prachtig als je zo steun ervaart in je geloofsverbondenheid met God en midden in de ellende zo'n lied kunt zingen. Maar mij lukt dat niet. Het is te hoog van toon. Ik herken dat wel die aarzeling. Want het moet er maar op aankomen dat zo'n situatie als Habakuk ziet zich aandient. En toch kan het wel. Want het lied dat Habakuk zingt staat niet op zichzelf. Als je de Psalmen leest, kom je vergelijkbare woorden tegen. Weet u, opvallend is dat Habakuk voor zijn lied juist teruggrijpt op een Psalm. Hij citeert uit Psalm 18. Moet u maar eens nalezen. Ook zo'n lied van iemand die niet uitgezongen raakt over Wie God is. En in ander Psalmen hoor je vergelijkbare tonen. Ik denk aan Psalm 27, Psalm 33 en Psalm 42. Habakuk zingt dus mee met wat anderen hebben voorgezongen. Hij voegt zich in het koor van gelovigen. Misschien heb je dat ook wel eens meegemaakt. Je zong in de kerk een lied en je dacht: dit gaat over mij en mijn situatie. Soms tilt zo'n Psalm of lied je boven je moeilijke omstandigheden uit en vat je weer moed. En wat is het geheim? Dat zit in het woordje 'toch'. En toch, ondanks alles, zal ik van vreugde opspringen en kan ik verder. Ineens kun je meezingen ja zelfs jubelen over de Heere, terwijl daarvoor je keel wel dicht leek te zitten. Dat is het 'nochtans' het 'en toch' van het geloof dat zich helemaal richt op de Heere en je doet zingen. Het is dan ook niet voor niets dat je aan het begin en aan het eind van Habakuk 3 een muzikale aanwijzing vindt. Kennelijk zijn deze woorden van Habakuk ook al gezongen door Israël en kregen mensen ze op de lippen gelegd. In tijden van voorspoed en welvaart, maar ook in dagen van tegenspoed en ontredning.

Iemand heeft eens gezegd: we leven in de kerk van de herhaling. Want telkens openen we de Bijbel. Lezen we de woorden van God en nemen deze woorden in ons op door erover te mediteren. En ook door luisterend te bidden en door de Geest de woorden je eigen te maken. Maar ook door te zingen. Het samen zingen dat we zo missen in de erediensten. Gelukkig kunnen we het thuis wel samen doen en hopelijk ook spoedig weer in de kerk. Je voegen in het koor van hen die ons voorgingen. Meezingen met de klacht en de jubel. En je helemaal tovertrouwen aan God. We leven van de herhaling, maar ook: van de herinnering. Daarmee helpt Habakuk ons ook om bij de vreugde in de Heere te komen. Want hij herhaalt in hoofdstuk 3 in feite wat er gebeurde bij de uittocht uit Egypte. In vers 5 gaat het over de pest en de koorts, dat is hoe het volk Israël uit Egypte werd bevrijd. De aarde die beeft, vers 6, wijst op de berg Sinaï. Gods verbolgenheid tegen de zee, verwijst naar de doorgang door de Schelfzee. Habakuk grijpt dus terug op Gods verlossingswerk in het verleden. Want dat was de uittocht uit Egypte voor Israël. Israël kon zichzelf niet verlossen, maar God greep bevrijdend in. Habakuk haalt dit gebeuren hier terug en brengt het zich weer te binnen Wie God is en wat Hij doet. En Hij zegt bij alle ellende die hij voor zich ziet: ja, deze God is een God van heil. En

zoals Hij was, zo is Hij en zo zal Hij zijn. Wat Hij toen kon, kan Hij ook hier en nu. Redding geven van de vijand. Rust brengen te midden van onrust. En daarom kan ik zingen: Ik zal mij verheugen in de God van mijn heil. In Hem van vreugde opspringen. De HEERE, Heere, is mijn kracht.

Je de daden van God herinneren en je daarover verheugen. Habakuk keek daarvoor naar het Bijbelboek Exodus. En wij? Gemeente, wij hebben zoveel meer. Je hoort dat al een beetje bij de profeet. Hij zegt: Ik zal mij verheugen in de God van mijn heil. En het woord 'heil' is in het Hebreeuws het woord jeshoewa. Je hoort er de naam van Jezus in. Wij mogen ons Zijn werk herinneren. Gedenken! Zijn offer aan het kruis. Zijn lijden en sterven voor onze zonden en wonden. Zijn opstanding uit de dood en het graf. Dat lied van Habakuk is helemaal door Hem heengegaan. Jezus heeft dit lied doorleefd en doorleden. Het oordeel van God gedragen. Hij heeft alles, zichzelf helemaal, voor ons gegeven en onze schuld verzoend. Maar Hij leeft. Wat een genade dat Hij ook voor ons de God van het heil is en zijn wil. Leven zonder Hem dat kan en wil je toch niet?! Nou ja, het kan wel. Zelfs als we getroffen worden door een pandemie, dat we toch op de oude voet verder leven. Maar dan bevind je je wel, als God het niet verhoedt, op de weg naar beneden, naar de afgrond.

Dat zeggen we ook eerlijk tegen elkaar: als je de redding niet zoekt en vindt in verbondenheid met de Heere Jezus, dan kun je nog zulke volle stallen hebben, nog zo'n goed lopend bedrijf, fruit en gewassen in overvloed hebben. Een vette bankrekening, dure auto's, meerdere huizen, veel werk en noem maar op hebben. Maar dat biedt geen duurzame bestaanszekerheid. Er is er maar Eén, die echt houvast biedt en je vaste grond onder voeten geeft als alles wegvalt. Dat is de Heere Jezus Christus. Mijn enig houvast is, dat ik van Hem ben. Wat zou het geweldig zijn als corona en al die dingen die erbij komen ertoe leiden zal dat we ons in vertrouwen voor het eerst of opnieuw intenser en exclusiever gaan hechten aan Jezus, de gekruisigde en opgestane Heere. Ja, dat ons vertrouwen zich alleen richt op Hem, onze Redder en Verlosser. Wat denkt u als we ons vertrouwen weghalen van al die andere dingen waar we onze veiligheid en geborgenheid in zoeken, onze eigen slimheid, onze bankrekening, onze gezondheid niet te vergeten. Als we al die dingen als toegift zouden beschouwen en we ons leven bouwen op het geloof in Jezus en op het onverwoestbare leven dat in Hem aan het licht gekomen is. En dat we door genade daarin mogen delen. Zou dan dat opspringen van vreugde in de Heere en dat je verheugen in de God van je heil niet vrijkomen?

Dat was de vraag hè? Hoe kunnen ook wij bij die vreugde waarvan Habakuk zingt komen? Zo, zo kan het, ook vandaag. Ja, het zijn hele grote woorden. Wellicht klinken ze voor u of jou nog steeds te hoog. Want je vindt het leven al zo zwaar en dan moet je ook nog blij zijn. En je denkt, ik voel me al zo schuldig, omdat ik me niet blij genoeg voel. Laat ik dan dit nog zeggen. Uit de profetie van Habakuk blijkt dat er alle ruimte is om niet blij te zijn. Ons verdriet mag er ook zijn, onze onrust, onze angst, onze boosheid en opstandigheid zelfs. Het mag! Maar wat ik zo mooi vindt, is dat Habakuk die blijdschap niet ziet als een opdracht, maar belijdt als een geschenk. En het geheim daarvan is God zelf die in Jezus een God van heil is. Hij is het die door Zijn Geest die vreugde bewerkt. En ook in deze coronatijd is de Geest van Christus actief om de verbondenheid met God en met elkaar, maar ook de blijdschap in ons aan te wakkeren. Zodat we weten dat we van Hem zijn en van niemand anders. En door de Geest ga je dan meezingen met Habakuk: al staat er geen rund meer in de stal en geen koren meer op de akker. Dan zal ik toch als een hert van vreugde in de Heere opspringen. Het is onbegrijpelijk, maar toch een werkelijkheid, een werkelijkheid van het geloof. Ik zal mij verheugen in de God van mijn heil. Een heerlijke vreugde! Daarom lof zij U Christus in eeuwigheid. Amen